

نقشه راه در تدوین

الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت

(جلد سوم)

(فصل بی و ششم تا فصل پنجاهم)

به کوشش

دکتر محمد هادی زاهدی و

عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع)

دکتر حجت الله عبدالملکی

عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع)

دکتر محمد نعمتی

عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع)

انتشارات
دانشگاه امام صادق علیه السلام

عنوان: نقشه راه در تدوین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت (جلد سوم)
به کوشش: محمدهادی زاهدی وفا، حجت‌الله عبدالملکی، محمد نعمتی

ناشر: دانشگاه امام صادق علیه السلام

صفحه‌آرا و ویراستار: رضا عبداللهی بجندی

طراح جلد: محمد روشنی

نویسار و ناظر نسخه‌پردازی و چاپ: رضا دبیا

چاپ و صحافی: چاپ سپیدان

چاپ اول: ۱۳۹۹

قیمت: ۷۴۰/۰۰۰ ریال

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۸۱۱-۷

فروشگاه مرکزی: تهران: خیابان انقلاب، پلاک ۱۲، خیابان خرازی، خیابان دانشگاه، مجتمع پارسا، همکف، واحد ۲ و ۳
تلفن: ۶۶۳۱۱۲

فروشگاه کتاب صادق: تهران: بزرگراه شهید چمران، پل مدیریت، ضلع شمالی دانشگاه

صندوق پستی ۱۵۹-۱۴۶۵۵ • کد پستی: ۱۴۶۵۱۴۳۶۸۱ • تلفکس: ۸۸۳۷۰۱۴۲

E-mail: pub@is.ac.aq • www.ketabesadiq.ir

سرشناسه: زاهدی وفا، محمدهادی، ۱۳۳۲ - درآ

عنوان و نام پدیدآور: نقشه راه در تدوین الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت، به کوشش محمدهادی زاهدی وفا، حجت‌الله

عبدالملکی، محمد نعمتی.

مشخصات نشر: تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ج ۳.

شابک ج ۱: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۸۰۸-۷

شابک ج ۲: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۸۱۰-۷

شابک ج ۳: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۸۱۱-۷

موضوع: پیشرفت - جنبه‌های مذهبی - اسلام - مقاله‌ها و خطابه‌ها

شناسه افزوده: عبدالملکی، حجت‌الله، ۱۳۶۰ - گردآورنده

شناسه افزوده: نعمتی، محمد، ۱۳۵۷ - گردآورنده

شناسه افزوده: دانشگاه امام صادق (ع)

رده بندی کنگره: BP ۲۳۰/۲

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۸۳۳

شماره کتابشناسی ملی: ۶۱۳۸۷۸۸

تمام حقوق محفوظ است، هیچ بخشی از این کتاب بدون اجازه مکتوب ناشر قابل تکثیر یا تولید مجدد به هیچ شکلی از جمله چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیکی، فیلم و صدا و انتقال در فضای مجازی نمی‌باشد.
این اثر تحت پوشش قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان ایران قرار دارد.

فهرست مطالب

۲۱		سخن‌ها
۲۳		پیشگفتار
۲۵		مقدمه
۲۵		۱. فهرست نشست‌ها
۲۸		۲. خلاصه نشست‌ها
۳۲		۳. نقشه راه الگو
۳۲		۱-۳. ضرورت تدوین الگو
۳۲		۲-۳. مفهوم‌شناسی مفاهیم پایه‌ای الگو
۳۲		۱-۲-۳. مفهوم الگو
۳۲		۲-۲-۳. مفهوم پیشرفت
۴۱		۳-۲-۳. مبانی پیشرفت
۴۵		۴-۲-۳. مفهوم اسلامیت
۴۷		۵-۲-۳. مفهوم ایرانیّت
۴۹		۶-۲-۳. روابط بین مفاهیم
۵۴		۳-۳. روش‌شناسی تدوین الگو
۵۵		۱-۳-۳. سیر تدوین الگو
۵۸		۲-۳-۳. طراحی الگو
۵۹		۳-۳-۳. موانع تدوین الگو
۶۱		۴-۳-۳. الزامات تدوین الگو
۷۳		۴-۳. اجرای الگو

۷۳	۳-۴-۱. الزامات پیشرفت
۷۳	۳-۴-۲. موانع پیشرفت

بخش پنجم

تدوین الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت:

نمونه‌های کاربردی (حوزه‌های سیاسی، امنیتی و حقوقی) (۱)

	فصل سی و هشتم. الزامات سیاسی در طراحی الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت /
۸۱	جلال درخشه.....
۸۱	الزامات الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت در زمینه سیاست داخلی.....
۸۲	۱- آرامش خاطر مردم.....
۸۲	۲- باز تولید مدام هم‌پایان‌های ملی.....
۸۳	۳- شهروندی.....
۸۴	۴- سپردن کار به اهل کار.....
۸۵	الزامات الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت در زمینه سیاست خارجی.....
۸۵	۱- معرفت مسائل بین‌المللی و اش‌اف‌آ.....
۸۶	۲- تولید قدرت ملی در همه ابعاد.....
۸۶	۳- اعتدال و عقلانیت.....
۸۷	۴- تعامل سازنده بین‌المللی.....
۸۹	نظرات اعضای هیئت داوران.....
۸۹	استاد داور اول: دکتر شعبانی.....
۸۹	استاد داور دوم: دکتر شریعت.....
۹۰	استاد داور سوم: دکتر سید امامی.....
۹۱	استاد داور چهارم: دکتر جعفری.....
۹۳	فصل سی و هفتم. ملاحظات امنیتی الگوی ایرانی - اسلامی پیشرفت / اصغر افتخاری.....
۹۳	مقدمه.....
۹۴	۱. مبانی مفهومی.....
۹۴	۱-۱. امنیت.....
۹۴	۲-۱. توسعه.....

۳-۱. پیشرفت.....	۹۵
۲. مبانی نظری.....	۹۵
۱-۲. رویکرد علی.....	۹۶
الف. پیروان نظریه «امنیت به مثابه عامل پیشرفت و توسعه».....	۹۶
ب. پیروان نظریه «امنیت به مثابه نتیجه پیشرفت و توسعه».....	۹۶
۲-۲. رویکرد تعاملی.....	۹۶
۳. تعامل امنیت - پیشرفت.....	۹۷
۱-۳. سطح تحلیل فعال.....	۹۷
الف. گامان سلبی، امنیت و الگوی بسته توسعه و پیشرفت.....	۹۷
ب. گفتمان ایجابی امنیت و الگوی باز توسعه و پیشرفت.....	۹۸
۲-۳. سطح تحلیل، فعال.....	۱۰۰
الف. الگوی توسعه وابسته و ناپایدار امنیت.....	۱۰۰
ب. الگوی توسعه و پیشرفت ایجابی، پایداری امنیت.....	۱۰۰
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۱۰۱
منابع.....	۱۰۲
نظرات اعضا هیئت داوران.....	۱۰۳
استاد داور اول: دکتر خانی.....	۱۰۳
استاد داور دوم: دکتر مجیدی.....	۱۰۳
استاد داور سوم: دکتر طباطبایی.....	۱۰۵
فصل سی و هشتم. نوسازی نظام از منظر رهبر انقلاب و نسبت آن با الگوی اسلامی - ایرانی	
پیشرفت در عرصه سیاسی / حسن مجیدی.....	۱۰۷
چکیده.....	۱۰۷
مقدمه.....	۱۰۸
۱. پیشرفت و نوسازی نظام از نظر رهبر انقلاب.....	۱۱۰
۱-۱. توضیح مفاهیم.....	۱۱۰
۱-۱-۱. نوسازی سیاسی.....	۱۱۰
۱-۱-۲. مردم‌سالاری دینی.....	۱۱۱
۱-۱-۳. پیشرفت در عرصه سیاسی.....	۱۱۱

۱۱۲	۲-۱. پیشرفت از نظر رهبر انقلاب.....
۱۱۳	۴-۱-۱. مدل پیشرفت.....
۱۱۳	۳-۱. توسعه از نظر رهبر انقلاب.....
۱۱۴	الف. شاخصه‌های جامعه توسعه‌یافته.....
۱۱۵	ب. سیاست‌های توسعه و پیشرفت.....
۱۱۶	۴-۱. نوسازی نظام از منظر رهبر انقلاب.....
۱۱۷	۲. چارچوب تحلیلی: تحلیل گفتمان.....
۱۱۸	۳. فراز و فرود گفتمان‌های پیشرفت بر مبنای برنامه‌های پنج‌ساله.....
۱۲۰	برنامه پنجم توسعه.....
۱۲۲	۴. اصول مؤلفه‌های نوسازی نظام جمهوری اسلامی.....
۱۲۲	۴-۱. مؤلفه‌های حلی و رشی.....
۱۲۴	۴-۲. مؤلفه‌های تحریکی و آزادی نظام.....
۱۲۵	۵. تقویت جایگاه مجلس در ساختار نظام جمهوری اسلامی.....
۱۲۶	۵-۱. نوسازی نظام انتخاباتی.....
۱۲۶	الف. نوسازی سازوکارهای سازماندهی سیاسی و تحزب در کشور.....
۱۲۶	ب. نوسازی نظام رسانه‌ای.....
۱۲۶	ج. نوسازی ساختار دیپلماسی.....
۱۲۷	نتیجه‌گیری.....
۱۲۹	منابع.....
۱۳۱	نظرات اعضای هیئت داوران.....
۱۳۱	استاد داور اول: دکتر صالحی.....
۱۳۱	استاد داور دوم: دکتر شریعت.....
	فصل سی‌ونهم. دموکراسی و ملزومات آن در طراحی الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت /
۱۳۵	فرشاد شریعت.....
۱۳۵	چکیده.....
۱۳۶	مقدمه.....
۱۳۷	۱. دموکراسی به مثابه پیشرفت.....
۱۴۰	۲. دموکراسی به مثابه پیشرفت و تعالی.....

نتیجه‌گیری.....	۱۴۲
منابع.....	۱۴۴
نظرات اعضاء هیئت داوران.....	۱۴۵
استاد داور اول: دکتر جمالزاده.....	۱۴۵
استاد داور دوم: دکتر شریفزاده.....	۱۴۶
استاد داور سوم: دکتر غلامی.....	۱۴۷
استاد داور چهارم: دکتر مجیدی.....	۱۴۷
فصل چهارم: آرامات سیاست خارجی و ملاحظات منطقه‌ای و بین‌المللی در طراحی و	
موفقیت الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت / محمدحسن خانی.....	۱۴۹
چکیده.....	۱۴۹
مقدمه.....	۱۵۰
۱. الگوها و دیدگاه‌های ژنرال.....	۱۵۱
۲. رابطه میان توسعه و پیشرفت با سیاست خارجی.....	۱۵۲
نتیجه‌گیری.....	۱۵۴
منابع.....	۱۵۵
نظرات اعضاء هیئت داوران.....	۱۵۶
استاد داور اول: دکتر شریعت.....	۱۵۶
استاد داور دوم: دکتر سید امامی.....	۱۵۷
فصل چهل و یکم: بایسته‌های طراحی الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت در حوزه حقوق /	
عطاءالله بیگدلی.....	۱۵۹
چکیده.....	۱۵۹
مقدمه.....	۱۶۰
۱. روش و مراحل تحقیق.....	۱۶۱
۲. روش جمع‌آوری داده‌ها و توصیف وضع موجود.....	۱۶۱
۳. چستی الگو.....	۱۶۲
۴. چستی اسلامی.....	۱۶۵
۵. چستی ایرانیت.....	۱۶۶
۶. چستی پیشرفت.....	۱۶۶

۱۶۷	۷. تفاوت شاخص و شاخصه
۱۹۷	نتیجه‌گیری
۱۹۹	ضمائم: نشریات و کتب بررسی شده
۱۹۹	الف. فهرست نشریات بررسی شده
۲۰۰	ب. فهرست کتب بررسی شده
۲۰۴	ساختار شکست الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در عرصه حقوقی
۲۱۳	نظرات اعضاء هیئت داوران
۲۱۳	استاد داو. اول: دکتر تقویان
۲۱۴	استاد داو. دوم: دکتر عرب اسدی
۲۱۶	استاد داو. سوم: دکتر طاهری
۲۱۶	استاد داو. چهارم: دکتر نلای

بخش ششم

تدرب الگری اسلامی - ایرانی پیشرفت:

نمونه‌های کاربردی (حوزه‌های اقتصاد و مدیریت) (۲)

۲۲۱	فصل چهل و دوم. جایگاه منافع محرومین و ضربه زدن ناکید بر آن در طراحی و تدوین الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت (در چارچوب دیدگاه‌های مقام معظم رهبری) / عمار خسروجردی
۲۲۱	چکیده
۲۲۲	مقدمه
۲۲۵	۱. دهه چهارم انقلاب در نگاه رهبری
۲۲۵	۱-۱. حرف اول: دهه چهارم، دهه پیشرفت و عدالت
۲۲۷	۱-۲. پیشرفت باید در سایه عدالت باشد
۲۲۹	۲. بایسته‌های تولید ثروت از نگاه مقام معظم رهبری
۲۳۰	۲-۱. تولید اساس اقتصاد کشور
۲۳۱	۲-۲. مدیریت در جهت استفاده همه مردم از فواید تولید ثروت
۲۳۴	۳. چرایی تأکید بر منافع محرومین در نگاه رهبری
۲۳۷	نتیجه‌گیری
۲۳۹	منابع

فصل چهل و سوم. مبانی مفهومی، ضرورت و روش نظام‌سازی الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت
از منظر اقتصاد اسلامی (تحلیل موردی: الگوی بانکداری) / حسین عیوضلو ۲۴۱

چکیده ۲۴۱

۱. مسئله تحقیق ۲۴۲

۲. اهمیت مسئله تحقیق ۲۴۲

۳. روش‌شناسی (الگوی تحلیلی) ۲۴۳

۴. مراحل منطقی نظریه‌پردازی در اقتصاد اسلامی ۲۴۵

۵. برنامه‌ها - پژوهش علمی لاکاتوش: چارچوبی برای نظریه‌پردازی در اقتصاد اسلامی ... ۲۴۶

۶. ارزیابی پیشرفت برنامه‌های پژوهش علمی لاکاتوش ۲۴۷

۷. خاستگاه الگو و معانی الگوی اسلامی ۲۵۶

۸. بررسی تطبیقی نحوه «اسلامی - ایرانی» تبیین الگوی بانکداری اسلامی ۲۵۹

۹. بیان چند نمونه کاربردی از الگو، بانکداری اسلامی در چارچوب الگوی اسلامی - ایرانی
پیشرفت ۲۶۱

۱۰. ارزیابی نظام بانکی بدون رب در نظام اقتصادی کشور ۲۶۵

نتیجه‌گیری ۲۶۵

منابع ۲۶۶

نظرات اعضا هیئت داوران ۲۶۸

استاد داور اول: دکتر صادقی ۲۶۸

استاد داور دوم: دکتر ندری ۲۶۸

استاد داور سوم: دکتر شعبانی ۲۶۹

فصل چهل و چهارم. تحلیل جایگاه نظام مالی اسلامی در الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت /
مهدی صادقی شاهدانی ۲۷۳

چکیده ۲۷۳

مقدمه ۲۷۴

۱. اصول اساسی نظام مالی اسلامی ۲۷۶

۱-۱. تعاون ۲۷۷

۱-۲. شفافیت ۲۷۸

۱-۳. مسئولیت ۲۷۹

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»
 وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
 فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ
 (قرآن کریم - سوره مبارکه النمل / آیه شریفه ۱۵)

سخن ناشر

رسالت و مأموریت دانشگاه امام صادق (علیه السلام) «تولید علوم انسانی اسلامی» و «تربیت نیروی درجه یک برای نظام» (که در راهبرد هر دانشگاهی مقام معظم رهبری مدظله تعین شده) است. اثرپذیری علوم انسانی از مبانی معرفتی و روش‌های علمی اسلامی در تحول علوم انسانی، دانشگاه را بر آن داشت که به طراحی نو و بازمهندسی نظام آموزشی و پژوهشی جهت پاسخگویی به نیازهای نوظهور انقلاب و نظام اسلامی همراه با تربیت اسلامی به عنوان یک اصل محوری برای تحقق مأموریت خویش بپردازد و بر این باور است که علم را با تزکیه نفس می‌تواند هویت جامعه را متأثر در مسیر تعالی و رشد قرار دهد.

از این حیث «تربیت» را می‌توان مقوله‌ای محوری یاد نمود که وظایف و کاررویه‌های دانشگاه، در چارچوب آن معنا می‌یابد؛ زیرا که «علم» بدون «تزکیه» بیش از آنکه ابزاری در مسیر تعالی و اصلاح امور جامعه باشد، عاملی مشکل‌ساز خواهد بود که سازمان و هویت جامعه را متأثر و دگرگون می‌سازد.

از سوی دیگر «سیاست‌ها» تابع اصول و مبادی علمی هستند و نمی‌توان منکر این تجربه تاریخی شد که استواری و کارآمدی سیاست‌ها در گرو انجام پژوهش‌های علمی و بهرمندی از نتایج آن‌هاست. از این منظر پیشگامان عرصه علم و پژوهش، راهبران اصلی جریان‌های فکری و اجرایی به حساب می‌آیند و نمی‌توان آینده درخشانی را بدون توانایی‌های علمی - پژوهشی رقم زد و سخن از «مرجعیت علمی» در واقع پاسخ‌گویی به این نیاز بنیادین است.

دانشگاه امام صادق (علیه السلام) در واقع یک الگوی عملی برای تحقق ایده دانشگاه اسلامی در

شرایط جهان معاصر است. الگویی که هم‌اکنون ثمرات نیکوی آن در فضای ملی و بین‌المللی قابل مشاهده است. طبعاً آنچه حاصل آمده محصول نیت خالصانه و جهاد علمی مستمر مجموعه بنیان‌گذاران و دانش‌آموختگان این نهاد است که امید می‌رود با اتکا به تأییدات الهی و تلاش همه‌جانبه اساتید، دانشجویان و مدیران دانشگاه، بتواند به مرجعی تمام‌عیار در گستره جهانی تبدیل گردد.

معاونت پژوهشی دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام) با توجه به شرایط، امکانات و نیازمندی جامعه در مقطع کنونی با طرحی جامع نسبت به معرفی دستاوردهای پژوهشی دانشگاه، ارزیابی سازمانی - کارکردی آنها و بالاخره تحلیل شرایط آتی اقدام نموده که نتایج این پژوهش‌ها در قالب کتاب، گزارش، نشریات علمی و... تقدیم علاقه‌مندان می‌گردد. هدف از این اقدام - ضمن قدردانی از تلاش خالصانه تمام کسانی که با آرمان و اندیشه‌ای بزرگ و ادعایی اندک در این راه گام نهادند - درک کاستی‌ها و اصلاح آنهاست تا از این طریق زمینه پرورش نسل جوان و علاقه‌مند به طی این طریق نیز فراهم گردد. هدفی که در نهایت مرجعیت مکتب علمی امام صادق (علیه‌السلام) را در گستره بین‌المللی به همراه - واهد داشت - (ان شاء الله).

ولله الحمد

معاونت پژوهشی دانشگاه